

دهسه لات و کیشه زهوی!

دوکتور حوسین موحهمهد عهزیز

زانکۆی سوله یمانیی

هه‌ر دوو به‌رێژ « جهوه‌هر نامیق » و « ده‌حمهد میراوده‌لیی »، ده‌بارهی کۆمپانیای « داماک » ی عه‌ره‌بیی، دوو گوتاری گرنگ و پر بایه‌خیان نووسیوه، له هه‌موو پروه‌کانی نه‌ته‌وه‌یی، رامیاری و زیانه‌کانی نه‌و پرۆژه‌یه، رۆله‌کانی گه‌له‌که‌مانیان ئاگادار کردووه‌ته‌وه. له‌به‌ر نه‌وه، لێره‌دا به‌ پیتیستی نازانم، نه‌و بۆچونه پر بایه‌خه گرنگانه‌ی نه‌وان دوو باره‌که‌مه‌وه. به‌لکوو ته‌نیا هه‌ر، وه‌ک کوردێکی نیشتمانپه‌روه‌ر هه‌ولده‌ده‌م، چهن نموونه‌یه‌کی جیاوازی بینمه‌وه و هه‌لوێستی خۆم، بۆ میتزوو تو‌مارکه‌م. بۆیه، زۆر به‌ راشکاوی ده‌لێم:

له « نه‌وروویا » ی دیموکراسیی و ئازاددا، له « نه‌وروویا » ی بێ گرتی نه‌ته‌وه‌بییدا، یه‌ک ده‌وله‌ت نییه، واز له یه‌ک بێست خاکی خۆی بێت، یا پارچه‌یه زه‌وی، به‌هیچ که‌س، کۆمپانیا و ده‌وله‌تێ بیه‌خشی! هه‌ر چهنده، « یه‌کیتی نه‌وروویا » ش دامه‌زراوه، که‌چی، هیچ یه‌کێ له نه‌و ده‌وله‌تانه، ناماده نییه، یه‌ک بێست خاکی خۆی، له سه‌ر هیچ هاونیشتمانیی و کۆمپانیای وولاتێکی دیکه‌ی « نه‌وروویایی » تاپۆکا!

جاریکی دیکه‌ش، نه‌زمونی گرنگ و ده‌وله‌مه‌ندی « ئۆلاند - Åland » م بیره‌که‌وه‌یته‌وه و لێره‌دا، به‌ غونه ده‌یه‌ینمه‌وه. نه‌م نه‌زمونه، وه‌ک به‌لگه‌یه‌کی به‌هیزی له‌چاوه‌قیوایه و پیتیسته سه‌رانی کورد، که‌لکی لێ وه‌رگرن. « ئۆلاند »، له نێوان هه‌ر دوو وولاتی « سوید » و « فینلنده » دایه. سروشتی خاکه‌که‌ی، له « 6.000 » دوورگی گچکه و گه‌وره پیکهاتوه. روویه‌که‌ی « 1481 کم2 » ده‌بێ. ژماره‌ی دانیشتوانه‌که‌ی، « 25.000 » که‌سه و « 3/2 » خه‌لکه‌که‌شی، له شاری « ماریاهامن - Mariehamn » ی پایته‌خت ده‌ژین. دینگه سه‌ره‌کییه‌کانی ئابووری نه‌و وولاته، له سه‌ر کشتوکال، په‌روه‌رده‌کردنی ئازۆل، راوه‌ماسبی و بزوتنه‌وه‌ی توریستی به‌نده. خه‌لکی دوورگه‌که، به‌ هه‌ر دوو زمانی « سویدی » و « فینلنده‌یی » ده‌یه‌یفن. له رووی ده‌سه‌لاتی رامیاریشه‌وه، په‌رله‌مان و میریی تایبه‌تی خۆی هه‌یه، هه‌ر چوار ساڵ جاری، هه‌لێاردن ده‌کړ و ژماره‌ی نه‌ندامانی په‌رله‌مانیش، له سی که‌س پیکهاتوه. پێوه‌ندییه‌کی باشی « رامیاری، دیپلوماسبی، ئابووری، کۆمه‌لایه‌تی و که‌لتووری » یان، له‌گه‌ڵ هه‌ر دوو ده‌وله‌تی « سوید » و « فینلنده » هه‌یه.

نه‌و دوورگه‌یه، یاسای تایبه‌تی خۆی هه‌یه و دانیشتوانه‌که‌ی، ده‌نگیان له سه‌ر داوه. بۆ نه‌وه‌ی، به‌ خۆشیی و سه‌رفرازیی بژین، زه‌وی و کار، به‌شی هه‌مووان بکا، به‌هیچ شتیه‌یه رێ نادهن، خه‌لکی بیانیی له نه‌وئ بژی. واته: هه‌ر که‌سێ خه‌لکی نه‌وئ نه‌بێ، با هاوولاتیی « سویدی » یا « فینلنده‌یی » ش بێ، بۆ نییه، یه‌ک دووکان، یه‌ک خانوو و یه‌ک پارچه زه‌وی بکړ. چونکه، دانیشتوانه‌که‌ی پێیان وایه، نه‌وانه مو‌لکی خۆیان و نه‌وه‌کانی داهاتووی نه‌و دوورگه‌یه‌ن، هیچ که‌س و کۆمپانیایه‌کی بیانیی بۆی نییه، له نه‌وئ نیشته‌جیێ و بژی!

ئینجا، با سه‌رنجێکی کیشه‌ری « ئاسیا » به‌ گشتیی و « یه‌کیتی میرنشینه‌کانی عه‌ره‌ب » به‌ تایبه‌تی بده‌ین. ئاشکرایه، ژماره‌ی دانیشتوانه‌ ره‌سه‌نه‌کانی نه‌و ده‌وله‌تانه، له چاو نه‌و که‌سانه‌ی له نه‌وئ کارده‌که‌ن و خه‌لکی وولاتانی دیکه‌ن، زۆر که‌من. واته: نه‌وه‌ته‌ی نه‌و شارانه‌ی « که‌نداو » ناوه‌دانیه‌وه‌ته‌وه و زێری ره‌شیان تیدا دۆزراوه‌ته‌وه، به‌ هه‌زاران خه‌لکی بیانیی، له هه‌موو وولاتانی نێوجه‌ی خۆره‌له‌اتی نێوه‌راست به‌ تایبه‌تی و جیهانه‌وه به‌ گشتیی، کار له هه‌ر جه‌وت میرنشینه‌ فیدرالییه‌که‌ی « که‌نداو » دا ده‌که‌ن. ه‌ی وایان هه‌یه، پتر له سی ساڵ ده‌بێ، له نه‌وئ ده‌ژی و کارده‌کا، به‌لام به‌هیچ شتیه‌یه بۆی نییه، دووکان، خانوو یا پارچه‌یه زه‌وی بکړ و له سه‌ر خۆی تاپۆیکا! به‌لکوو ته‌نیا هه‌ر کارده‌کا و ده‌ژی. واته: خانوو به‌ کرێده‌گړ و وه‌ک شاگردپکیش، لای خاوه‌ن دووکانه‌کان کارده‌کا! "1"

که‌چی، سه‌رانی میریی هه‌رێمی « باشووری کوردستان »، له لایه‌که‌وه: زه‌وی به‌ دیاریی، پێشکه‌ش به‌ عه‌ره‌به‌کانی ده‌وله‌تی « عێراق » ده‌که‌ن. له لایه‌کی دیکه‌شه‌وه: به‌ خۆرای، به‌ سه‌ر هێندێ له عه‌ره‌به‌کانی « که‌نداو » دا ده‌یه‌خشنه‌وه، وه‌ک له کۆنتراکته‌که‌ی نێوان کۆمپانیای « یاماک » و سه‌رانی میریی هه‌رێمدا ده‌رده‌که‌وئ، بری « 16.3 میلیۆن م2 » واته: « 16.3 کم2 » یان، به‌ خۆرای داونه‌تێ، که‌ به‌شی « 815 » هه‌زار خێزانی کورد ده‌کا، بیه‌کن به‌ خانوو، گه‌ر هه‌ر خێزانی، « 200 م2 » ش وه‌رگړئ! ئاخ‌ر، نه‌و روویه‌ره فراوانه‌، هێنده‌ی روویه‌ری هێندێ گه‌نه‌ده‌وله‌تی چکۆلانه‌ی وه‌ک: « سان مارینۆ، مۆناکۆ، ناوړۆ، فاتیکان ... » ده‌بێ و ده‌توانێ، نه‌ک خانوو و کۆمپانیا، به‌لکوو شارێکی نوێی له سه‌ر درووستکړئ! بۆچی نه‌و عه‌ره‌بانه‌ی « که‌نداو »، بستی خاکی خۆیان، به‌ پاره‌ش به‌هیچ که‌سێ ده‌فرۆشن، تا لێپرسراوانی میریی هه‌رێم، بێ نه‌وه‌ی گوێ به‌ ناینده‌ی « کوردستان » بده‌ن و بزائن، چی به‌سه‌ردێ، نه‌و کاره‌ ناره‌وايه ده‌که‌ن! ئاخ‌ر، به‌عه‌ره‌به‌کردنی هه‌موو نێوجه‌کانی « باشووری کوردستان » ییش، هه‌ر به‌ نه‌و شتیه‌یه ده‌سیپیکردوه‌وه، چونکه سه‌ره‌تا، چهن بنه‌ماله و تیره‌یه‌کی عه‌ره‌ب هاتوون و له « کوردستان » نیشته‌جییوون، پاشان ورده‌ورده، ژماره‌ی عه‌ره‌به‌ هاتووه‌کان، له

"1" مانگی « نۆفهمبه‌ر / 2002 »، سه‌ردانی شاری « دویه‌ی » م کرد، له نزیکه‌وه، سه‌رنجی نه‌و باره‌م دا و ده‌باره‌ی هێندێ زانیاری گرنگ، گه‌لێ پرسیارم له دووکاندار و کورده‌کانی نه‌وئ کرد، زۆر شتیان بۆ روونکردمه‌وه و نه‌وانه‌شم به‌ چاوی خۆم بینی!

نیوچه جیاجیاکانی «عیراق» وه زیادیکردوه. ئه وه ته ئه ورۆش، خۆیان به دانیشتونانی ره سه نی ئه و نیوجانه ناگۆر نه وه و ئه و خا که ی له سه ره بشی نیسته جیبوون، به خاکی خۆیانی ده زانن و هه ره به ئه و شیوه یه ش بووه، شارێکی گه وه ری ده وه مه ندی کوردیی وه ک «مووسل»، له ده س کورد چووه، ئیسته ش، هیندی له شار و شارۆچکه کانی دیکه ی «باشووری کوردستان» یش، له غه ره ره ی مه رگی به عه ره بکردن دان!

به راستیی سه ره، سه رکرده ی ئه م پارتانه و ده سه لاتدارانی میریی هه ریم، ده لێتی: ناگیان له باری ژبانی گه لانی جیهان نییه، به ئاره زووی خۆیان، خاکی نیشتمانه که مان، به سه ر بیانییدا دابه شه که ن، بێ ئه وه ی هه یچ لێکدانه وه یه ک، بۆ زیانه کانی ئه و کاره بکه ن، یا به رژه ونه ندیی خه لکی «کوردستان» و نه وه کانی داها توه ره چا وکه ن! ئاخه، به هه ر پێوانه یه کیش بێ، ده بێ، لێکدانه وه یه ک بۆ نه خه ی زه و و زیاده بونی ژماره ی دانیشتونانی «کوردستان» بکری! ئه دی له ئایینه دا، گه ر زه و نه ما، کۆمه لانی خه لک له کوێ بژین؟ له کوێ کشتوکال بکه ن؟ له کوێ کارگه دامه زرتین؟!!

با واز له عه ره به کانی «که نداو» بێنین. ئایا عه ره به کانی ده وه لته ی «عیراق»، یه ک به ست زه و ی خۆیان، به هاوولا تیی و کۆمپانیای ده وه لته کانی عه ره بی دراوسیتیان «کویت، ئوردوون، سه عودیه و سووریا» ده دن، که هاو زمان و هاو خوینی خوشیان، چ جایی ئه وه ی، یه ک به ست زه و ی، به هاوولا تیی و کۆمپانیاکانی «ئیران» و «تورکیا» به دن؟! "2" هه ره ها، لێره دا پێویسته، ئه زمونی گه لی «فه لستین» یش له به ره چا وگرین. ئه و عه ره به نه ی دوا ی یه که مین جه نگی جیهان، به تایبه تیی دوا ی ئه وه ی، ده وه لته ی «ئیسراییل» دامه زرا، به نه خیتی هه زران، زه و ی باو و باپیرانیان به جووه کان فره شت، ئیسته جگه له ئه وه ی، مێژوو نه رفه ت له خۆیان و کاره کانیان ده کا، خا که که شیان داگیرکرا و خوشیان، به وولا تانی جیهاندا په رشیا لا و ده ره ده ربوون.

گه ر باسی ده وه لته سۆسیالیسته کانی ش بکه ی، هه رگیز هه له یه کی وا گه وه ره رو ی نه داوه! چونکه، هه یچ که س و لایه نی بۆ نه بوو، یه ک به ست زه و ی، نه به پا ره و نه به خۆرای، به هه یچ که سی بدا! جگه له ئه وه ی، له سه ر کیشه ی سنوور، له نیوان ئه و ده وه لته تانه دا، به ده یان نا کوکی هه بوو، هه یچ ده وه لته ی ئاماده نه بوو، واز له به شه زه و ی خۆی بێتی! بۆ ئه و نه: له ده وه لته ی سۆسیالیستی گه وه ری وه ک «یه کیتی سو فیتی»، که هه مو شته ی مو لکی ده وه لته بوو، نه ک هه ر که س ده سه لاتێ ئه وه ی نه بوو، ده سا کیری زه و ی بکا، به لکوو چه ندین فره تیش، له سه ر نیوچه ی هاو به ش و سنوور، له نیوان کۆماره کاندای هه بوو، که ئه ورۆ زۆر به روونی، ئه نجامه که ی ده رکه وتوو و چه ندین جه نگی خۆینا ویش، له نیوانیاندا رویداوه! له هه مووشی سه یرتر ئه وه بوو، هه یچ هاوولا تیه کی «سو فیتی» بۆ نه بوو، له شارێکه وه بۆ شارێکی دیکه، یا له کۆمارێکه وه بۆ کۆمارێکی دیکه بگۆزیتیه وه، مه گه ر به کاریکی تایبه تیی ده وه لته برۆش تابه، یا به هۆی جووتبوونه وه بیتوانیابه، شوینی نیسته جیبوونی خۆی بگۆزی و جیگیربوایه!

جگه له ئه وه ی، گه ر سه ره نجیکی سه ره بیتی، له لایه ره کانی مێژووی نه ته وه کانی جیهان به دین، زۆر به روونی بۆمان ده رده که وێ، به سه دان جه نگی گه وه ره و گچکه، له نیوان نه ته وه و ده وه لته کانی جیهاندا رویداوه، له سه ر خا ک، ئا و و کیشه ی سنوور، په لاماری یه کدیان داوه، به هه زاران رۆ له ی ئه و نه ته وانه ش، خه لتانی خۆین بوون و گیانیان له دا سه داوه. که چیی تازه، سه رکرا دیه تی پاره کانی «باشووری کوردستان» و میریی هه ریم، زۆر بێ باکا نه، دوا ی ئه و هه موو قوربانییه گه ورا نه ی، رۆ له به ئه مه که کانی کورد، له سه ر خا ک و ئاوی نیشتمانه که یان داویانه، له پێناوی به رژه ونه ندیی تایبه تیی خۆیاندا، خاکی «کوردستان» به م لا و به و لا دا، ته خشان به خشان ده که ن و به خۆرای، به سه ر ده سه رۆش توه کانی عه ره ب و توور که ماندا ده یبه خشنه وه، ئایا ئه وه نی شان ه ی چییه؟! تو بلیتی، کورد له مه ترسیی به عه ره بکردن و قووتدانی خا که که ی رزگاری بو بێ، وا ده سه لاتدارانی میریی هه ریم، هینده ده س و دل ئا وه لهن، خاکی «کوردستان» به خۆرای، به سه ر ده رو دراو سی و دوژمانی کوردا دابه شه که ن، "3" له کاتی که دا، به هه زاران خیزانی کورد هه ن، به ستی زه و یان نییه و تا ئیسته ش، خاوه نی خانووی تایبه تیی خۆیان نین؟! به لێ، ئه و زه و یانه ی به عه ره به کانی «که نداو» یان به خشیوه، نه مو لکی سه رکرده ی پاره کانه، نه مو لکی ده سه لاتدارانی میری مه ریمیشه، به لکوو مو لکی رۆ له کانی کورد و نه وه کانی داها توه و ده بێ، زۆر به چاکیی به پا یرزرتین و که س بۆ نییه، پیاوه تی به سه ر ئاوی حه مامه وه بکا!

"2" گه ر سه ره نجیکی سه ره بیتی، له یاسای وه به ره تانی «عیراق»، ژماره «13» ی سا لی «2006»، پرگه ی «9» خا لی «6» به دین؛ زۆر به روونی ده بێتین: گه لی له یاسای وه به ره تانی ژماره «4» ی هه مان سا ل، پرگه ی «3» ی هه ریم «کوردستان» با شتره. چونکه له یه که میاندا، به هه یچ شیوه یه، با سی فره شتی زه و ی نه کراوه، به لکوو ته نیا هه ر، با سی به کرێدان کراوه. که چیی له دوو میاندا، با سی فره شتی زه و ی کراوه! له ئه وه ده یچ، سه رانی میریی هه ریم، پش تیان به خا کوخو لی نیشتمانه که مانه وه نه به شایی، وا به ئه و شیوه هه زرا نه، تالانه رۆشی ده که ن! یا عه ره به کانی «عیراق»، له چا و سه رانی میریی هه ریمدا، هیش تا به ته وا یی، شاره زای یاسا و به کاره تانی زه و ی نه بو ی، بۆ به ئه و شیوه یه، تالانه رۆشی نا که ن! جا با شه، گه ر کورد خا که که ی له ده سه جوو، که ی به گه ل دا ده نرێ و چی دیکه ی هه یه، شانازی پێوه بکا و گیانی خۆی له پێناو دا بیه خش؟! راسته، سه رانی میریی هه ریم و سه رکرده ی پاره کانه، «زه ره یه ک خاکی وه تهن، نا ده ن به قه سری قه سه ری!»

"3" هه واله کان وا ده گه یه نن، گه ر راستین، ئه و کۆشکه ی کاتی خۆی له په نجا کاندای، له شارۆکه ی «سه رسنگ» بۆ شای «عیراق» درووستکرا بوو، سه رانی میریی هه ریم، به دل و ده روونیکی زۆر فراوانه وه، به «عه بو لا لای کوری حوسین» ی شای «ئوردوون» یان به خشیوه. به لێ، هه ر به ئه وه شه وه نه وه ستاون، به لکوو، هه موو خانو و زه و یه کانی ده رو به ری کۆشکه که شیان، بۆ زبا دکردوه و پێشکه شیانه کردوه. خا وه ن زه و ی و خانو وه کانی شیان ده رکردوه و قه ره بوویان کردو نه ته وه! ئاخه، ئه مه بۆ وا؟! له دوا ی چی و له پێناوی چی دا ده کری؟! ئایا رۆژێ له رۆژان، ئه و بنه ماله یه دۆستی کورد بوون؟! ئایا بنه ماله ی «بارزایی»، رۆ لی شا «حوسین» ی باوکیان بیره چو وه، چۆن دژایه تی شو رشی «11/ سێپتیمبه ر» ی ده کرد و چ رۆ لکی خرا بی، له یه ماننا مه ره شه که ی «جه زایر» دا گێرا؟! ئایا، نه بکترین دۆستی دۆستی گه وه ری کورد و خۆ پێشێ لکی وه ک «سه ددام حوسین» نه بوو؟! ئایا، دژی گه له که مان پش تگیری نه ده کرد؟! ئایا، هه ر ئه و بنه ماله یه نه بوو، گرێ نا گری جه نگی نیوان «عیراق» و «ئیران» یان خۆشه کرد؟! که واته به چ یاسایه ک، زه و ی و خانو به ره ی وولا تی، به که سیکی دیکه ی بیانیی ده به خشری، با ئه و که سه، «شا» یا «سه رۆک کۆمار» یش بێ؟! دیاره، سه رانی میریی هه ریم، به ئه و شیوه یه دیانه وێ، ده می دوژمان چه ورکه ن و دۆست بۆ کورد په یدا که ن، که ئه وان هه رگیز، نه پێی ده زانن و نه دۆستایه تیی کوردیش ده که ن!

به راستی، کاتی سهرنجی پرووداوه‌کانی « کوردستان » ده‌دهم، هه‌موو جاری، ئه‌و چهن دپه‌م بیره‌که‌وێته‌وه، که پازده سال له‌مه‌وهر نووسیمه: (نه‌ته‌وه‌ی کورد، هوشیاری نه‌ته‌وه‌یی و رامیاری زۆر لا‌وازه، کیشه‌ی کورد، چهن خۆی له‌ داگیرکردنی خاکی « کوردستان » دا ده‌بین، ههر هه‌نده‌ش « گهر پتریش نه‌بێ! »، خۆی له‌ سه‌رکردایه‌تیکردنی بزوتنه‌وه‌ی رزگاربخواری نیشتمانی و نه‌ته‌وه‌ی کورددا ده‌بین.)

ئاخر، گهر ئیمه‌ش وه‌ک گهلانی جیهان و ئازاد، له‌ سه‌رانسه‌ری میژوودا، سه‌رکردایه‌تیه‌کی ژیر، زیره‌ک، وریا، هوشیار و دلسۆزمان هه‌بوایه، ئیسته‌ رۆژمان به‌م رۆژه‌ره‌شه‌ نه‌ده‌گه‌یی و به‌م شتیه‌یه‌ نه‌ده‌ژایین!

له‌ کۆتاییشدا ده‌لیم: ئه‌م کاره‌ی میریی هه‌ریم، ته‌نیا ههر، هه‌نگاوێ به‌ره‌و به‌عه‌ره‌بکردنی « باشووری کوردستان » نییه، به‌لکو به‌ تاوان و نا‌پاکیه‌یه‌کی گه‌وره‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌ش داده‌نرێ. چونکه‌ هه‌یج که‌سێ بۆی نییه، بستی له‌ خاکی « کوردستان » به‌ بیانییدا، جا با به‌ دیاری، یا به‌ فرۆشتنیش بێ! به‌ راستی، « سه‌ددام حوسین » و رۆژیمه‌که‌ی، ههر ئه‌وه‌یان ده‌ویست، به‌ ههر شتیه‌یه‌ بێ، عه‌ره‌ب له‌ « کوردستان » نیشته‌جێ و جێگیرکه‌ن. خه‌ریکه‌ ئه‌و پرۆژه‌یه‌ی ئه‌و، هه‌ولێ بۆ ده‌دا، به‌ زۆر و به‌ پاره‌ بۆی ته‌واونه‌کرا، سه‌رانی پارته‌کان، به‌ ویست و ئاره‌زووی خۆیان، ورده‌ورده، ئاواته‌که‌ی به‌دییتن و بۆی جبه‌جبه‌که‌ن!

خودایه! ئه‌وا من وه‌ک کوردێکی بێ ده‌سه‌لات، قسه‌ی خۆم بۆ میژوو کرد، با ئه‌وانه‌ی له‌ ئاستی دوژمنان و بیانییشدا، خۆیان به‌ که‌م ده‌زانن، هه‌ستی بیانییه‌رسته‌یی به‌ر چاوی گرتوون، چاوچنۆک، گیرفانه‌پرکه‌ر و ورگه‌راون، به‌ردی خۆیان به‌هاوێژن!

له‌ هه‌مان کاتیشدا، داوا له‌ هه‌موو کوردێکی نیشتمانه‌په‌روه‌ر و دلسۆز ده‌که‌م، ته‌ونی جال‌جالۆکه‌ی بیده‌نگی بپسین، تا ده‌توانن، ئه‌و کاره‌ چه‌په‌له‌ له‌ قه‌واده‌ن و په‌تیه‌که‌ نه‌وه. ئیدی کاتی ئه‌وه‌ هاتوه، کۆمه‌لانی خه‌لک، هه‌لتی سوور، بۆ لێپرسراوانی پارته‌کان بکێشن و نه‌هه‌لتن، چی دیکه، یاری به‌ نایینه‌ی گه‌لی کورد بکه‌ن، خاکی « کوردستان » وێران و تالانه‌ن. چونکه‌، ئه‌و زه‌ویانه‌ی به‌ رۆژه‌کانی ده‌وله‌ته‌ داگیرکه‌ره‌کان ده‌درێن، زه‌وی کورده‌ و ته‌نیا ههر کوردیش ده‌بێ، کۆشک و ته‌لاری له‌ سه‌ر برا‌زینیه‌ته‌وه! ئاخر، تا که‌ی کۆمه‌لانی خه‌لک، به‌ کوله‌مه‌رگی بژین و سه‌رانی پارته‌کانیش، له‌ ئه‌و په‌ری خۆشیی و ده‌وله‌مه‌ندییدا، ژبان به‌سه‌ره‌رن؟! ئه‌ری کاتی ئه‌وه‌ نه‌هاتوه، جه‌ماوه‌ری سته‌م‌میده، چینه‌ هه‌ژار و چه‌وساوه‌کانی کورد، سنووری بۆ لێپرسراوان دانین و له‌ رووی چه‌وسینه‌راندا راپه‌رن!!

* * *

سه‌رچاوه‌کان:

1. جه‌وه‌ر نامیق، هه‌لمه‌تیه‌کی دیکه‌ی به‌عه‌ره‌بکردنی کوردستان، سایتی پرووداویت، 03. 07. 2008.
2. حوسین موحه‌مه‌د عه‌زیز، کورد و شۆرش و هه‌لی میژوویی، چاپی دوهم، کوردستان، 2000.
3. الحکومه‌ العراقیه، قانون الاستثمار، رقم « 13 »، سنه 2006.
4. ده‌ریاره‌ی « ئۆلاند »، ئه‌وی ده‌یه‌وی و زمانی « سویدی » ده‌زانێ، ده‌توانێ، زانیاری پتر له‌ ئه‌م سه‌رچاوانه‌ی خواره‌وه‌ ده‌رگێ:

1. Ulf schenkmanis, Se Åland, 1981.
2. Torsten Hallberg, Åland mer än Öar, 2002.
3. Edvard och Erling Marz, Sällsaheter på Åland, 2002.